

¡Aquests suecs són la bomba!

EL LLIBRE DE LA SETMANA Jonasson
dinamita clixés sobre l'humor nòrdic

RICARD

Ruiz Garzón

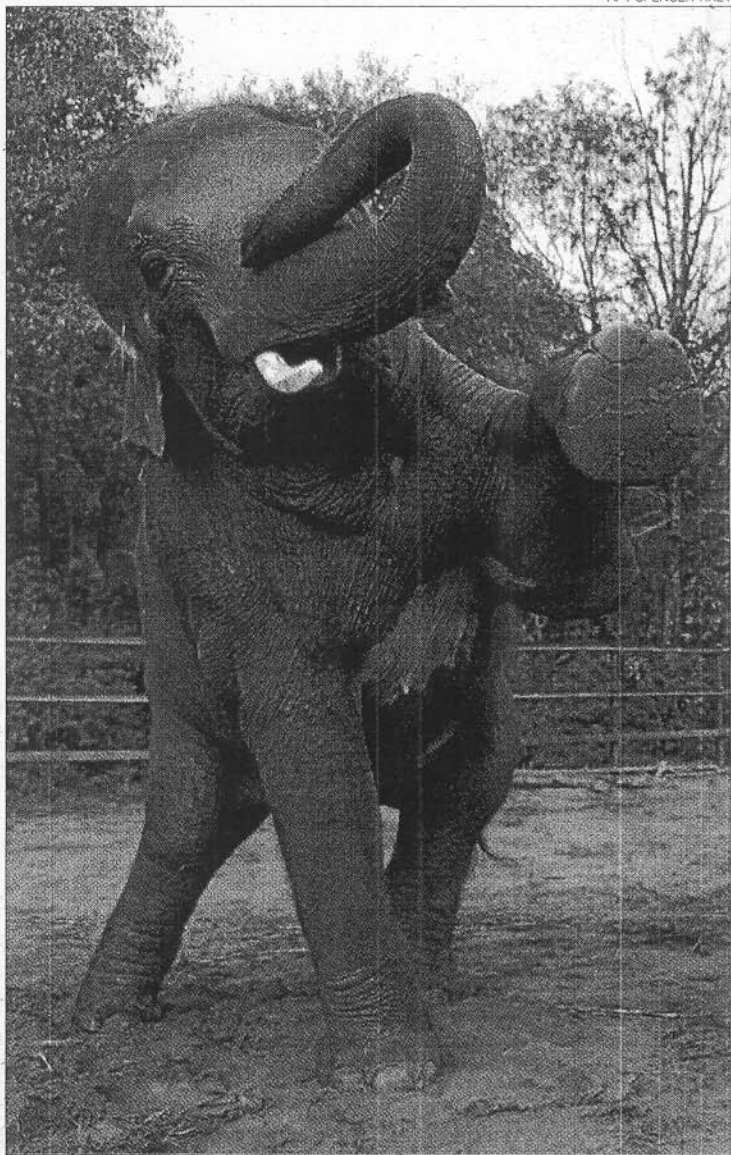

Diu Jorge Volpi a *Leer la mente* que l'art de la ficció va néixer en una cova rupestre quan un caçador primitiu va decidir inventar-se que havia matat ell sol un mamuti, tot i que va farcir el relat de ridícules exageracions, els altres no només no el van apedregar sinó que el van aplaudir entusiasmats. Fer això des de l'humor, renunciant a l'acudit fàcil i a més a més amb una intel·ligència narrativa a prova de bombes no és cosa a l'abast de gaires autors. El suec Jonas Jonasson (Växjö, 1962), convertit en nou fenomen nòrdic sense necessitat de pujar al carro negre de Mankell i Larsson, ho ha aconseguit en aquesta sorprenent novel·la de títol esmunyedís, que té com a mèrit principal el fet que es basa a brodar *La cançó de les mentides* de tota la vida —la dedicatòria al seu avi, a qui l'avorrien els que només diuen la veritat, així ho demostra— però que a més ofereix algunes càrregues de profunditat que cal ressenyar.

En realitat, la història del vell Allan Karlsson és un doble disbarat: d'una banda, Jonasson l'explica centrant-se en la peripècia de l'avi des que fuig de la residència el dia del seu centè aniversari, roba sense voler una maleta carregada amb 50 milions i acaba recorrent Suècia juntament amb mitja dotzena de còmplices improvisats, entre aquests una elefanta que es diu Sonja. Pur vode-

vil in crescendo, el «*más madera*» dels Marx passat pel tamís surrealista de Pippi Langstrom i adobat amb la tragicomèdia vitalista del finlandès Arto Paasilinna, a qui no per casualitat citen els personatges. D'aquí, juntament amb un acrobàtic final sense caps per lligar, neix probablement la popularitat de *L'avi de 100 anys que es va escapar per la finestra*: entreteniment, virtuosisme estructural i reflexió de fons sobre per què la tercera edat no pot esperar que la vida ofereixi una aventura cada dia. Correcte, però encara no brillant.

LLEGIR PER CREURE // L'altre disbarat, el de la seva vida passada com a flegmàtic artificier, és la guinda d'aquest pastís. Trenada capítol a capítol amb la fugida del grup, a qui perseguien polítics, mafiosos, periodistes i policies, la trajectòria del protagonista arrenca a principis de segle, quan el seu pare mor en plena revolució russa i ell funda una empresa de dinamites. Durant les vuit dècades següents, i és impossible resumir-ho, el bon Allan s'espavilarà per sopar amb Franco en plena guerra civil, ajudar Truman a fabricar la bomba atòmica, frenar un atemptat iranià contra Churchill, treure de polleguera Stalin, fugir d'un gulag amb el germà d'Einstein, confraternitzar a Corea amb Mao Tse-tung i un petit Kim Jong-il i fins i tot salvar De Gaulle del Maig del 68 i decidir juntament amb un espia rus, la sort de la guerra freda. Tot això, per descomptat, regat un cop rere l'altre amb aiguardent i bombardejos diversos. S'ha de llegir per creure's ho,

►► Una elefanta se suma a la increïble 'troupe' de la novel·la de Jonasson.

perquè Jonasson, barrejant desvergonyiment i documentació, aconsegueix allò que sembla encara més difícil: que els grans líders i esdeveniments del segle XX, enfrontats al mirall del mundà Karlsson, quedin reduïts a un grotesc grapat de malentesos.

Gràcies a aquesta subtrama, hereda confessa del clàssic *Les aventures del bon soldat Svejk*, de Jaroslav Hasek, Jonasson transcendeix l'acudit i aconsegueix alguna cosa més

que trencar tòpics sobre l'humor suec. Demostra, en línia amb el caçador de mamuts, que pel mar hi corre alguna cosa més que conills. Heus aquí el seu art, el de la ficció. ≡

► **L'AVI DE 100 ANYS QUE ES VA ESCAPAR PER LA FINESTRA / EL ABUELO QUE SALTÓ POR LA VENTANA Y SE LARGÓ**

Jonas Jonasson

Trad. Lluís Solanes / Sofia Pascual. La Campana / Salamandra. 412 pàg. 19 €